

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-07-15 Nr. 429-157
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2024 m. vasario 17 d. eismo įvykio metu buvo apgadintas pareiškėjos automobilis „BMW 520D XDRIVE“ (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*).

2024 m. vasario 19 d. pareiškėja per draudiko savitarnos portalą kreipėsi į eismo įvykio kaltininko automobilio valdytojų civilinę atsakomybę įprastiniu transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu apdraudusį draudiką dėl draudimo išmokos. Draudimo išmoka buvo išmokėta 2024 m. gegužės 27 d. Be kita ko, 2024 m. balandžio 22 d. pareiškėja draudikui pateikė informaciją apie nuomojamą pakaitinę transporto priemonę ir prašė jo atlyginti pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidas – už 54 paras, įkainis – 60 EUR (su PVM) už parą, iš viso 3 240 EUR.

2024 m. balandžio 23 d. draudikas informavo pareiškėją, kad pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidos atlyginamos tik pateikus tokių išlaidų apmokėjimo faktą patvirtinančius dokumentus ir iki 35 EUR (su PVM) už parą.

Pareiškėja su draudiko nustatyta atlyginama pakaitinės transporto priemonės nuomos kaina nesutiko ir 2024 m. balandžio 23 d. pateikė jam pretenziją, tačiau 2024 m. gegužės 10 d. atsakyme draudikas paaiškino sprendimo nekeisiant. Anot draudiko, atsižvelgus į rinkoje vyraujančias automobilių nuomos kainas, pareiškėjos reikalavimas atlyginti 60 EUR pakaitinės transporto priemonės nuomos už parą kainą yra nepagrįstas, nes ši kaina yra didesnė nei rinkoje vyraujančios vidutinės pareiškėjos poreikius atitinkančių automobilių nuomos kainos.

2024 m. birželio 3 d. raštu draudikas informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą iš dalies atlyginti pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidas, t. y. už 54 dienas ir įkainis – ne daugiau nei 35 EUR (su PVM) už parą. Draudikas nurodė, kad, pagal Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymą (toliau – TPVCAPDĮ), atsižvelgus į tai, ar pakaitinė transporto priemonė buvo būtina, o patirtos išlaidos protingos, taip pat atsižvelgus į protingumo kriterijus, pakaitinės transporto priemonės išlaidos kompensuojamos remiantis vidutiniais rinkos įkainiais, o išlaidos, viršijančios protingas išlaidas, laikomos nesusijusiomis priežastiniu ryšiu su kaltininko veiksmais.

Pareiškėja nesutiko su draudiko sprendimu ir kreipėsi į Lietuvos banką, prašydama išnagrinėti kilusį ginčą. Ji nurodė norinti, kad draudikas atlygintų visas pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidas, t. y. 3 240 EUR.

Atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi draudikas pakartojo sprendime neatlyginti pareiškėjai visų jos patirtų pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidų ir atsakyme į pretenziją išdėstytus argumentus ir prašė pareiškėjos reikalavimą laikyti nepagrįstu. Anot draudiko, išlaidos, patirtos už pakaitinės transporto priemonės nuomą po eismo įvykio, vertinamos ir atlyginamos įprasta tvarka, jei jos atitinka priverstinių, būtinų ir protingų išlaidų kriterijus. Draudikas įsipareigoja atlyginti tik tiesiogiai su eismo įvykio padariniais susijusias išlaidas, atsižvelgdamas į objektyvias aplinkybes ir rinkos kainas, neviršijančias vidutinės klasės automobilio nuomos kainos. Draudiko teigimu, pareiškėjos pasirinkimas nuomotis prabangų automobilį, neinformavus apie tai draudiko ir nesuderinus nuomos sąlygų, neatitinka teisės aktų reikalavimų ir teismų praktikos, todėl draudikas nusprendė kompensuoti tik dalį patirtų

išlaidų, laikydamasis protingumo ir būtinumo principų.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą, Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo neatlyginti pareiškėjai visų jos patirtų pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidų pagrįstumo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina nustatyti, ar draudiko sprendimas atitinka transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo reguliavimą ir yra pagrįstas.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomąjį draudimą reglamentuoja TPVCAPDĮ.

TPVCAPDĮ 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad draudimo išmoka šio įstatymo nustatyta tvarka mokama dėl nukentėjusiems tretiesiems asmenims padarytos žalos, kai už žalą atsakingiems asmenims valdant ar naudojant transporto priemonę atsiranda civilinė atsakomybė. Pagal TPVCAPD sutartį, kaip nuostolių draudimo sutartį, mokama draudimo išmoka yra skirta atlyginti žalą, per eismo įvykį padarytą asmeniui, turtui ir neturtinei žalai, taip pat nuostoliams, atsiradusiems kaip eismo įvykio padarinys, kompensuoti (TPVCAPDĮ 2 straipsnio 2 ir 5 dalys).

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.38 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra – vadovaujantis protingumo kriterijais. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis) (CK 6.38 straipsnio 3 dalies). Sutartis turi būti vykdoma kuo ekonomiškesniu kitai šaliai būdu (CK 6.200 straipsnio 3 dalies). Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad pareigą bendradarbiauti ir savo teises įgyvendinti sąžiningai turi abi sutarties šalys, todėl jos abi turi veikti aktyviai ir atlikti protingumo kriterijų atitinkančius veiksmus, esančius tinkamo šalių bendradarbiavimo prielaida¹.

Sprendžiant klausimą dėl pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidų atlyginimo, pažymėtina, kad kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad nuostoliai, kaip nukentėjusio asmens patirtos išlaidos, turi atitikti tokius požymius: 1) išlaidos yra priverstinės, 2) jos yra būtinos, 3) jos yra protingos². Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad asmens turėtos išlaidos pakaitinės transporto priemonės nuomai yra viena iš žalos turtui, kurią draudikas neviršydamas draudimo sumos yra įsipareigojęs atlyginti, rūšių. Tokios išlaidos, nustačius jų priežastinį ryšį su eismo įvykiu, taip pat nustačius kitas už žalą atsakingo asmens civilinės atsakomybės sąlygas, turėtų būti priskirtinos prie išlaidų, atlyginamų TPVCAPDĮ nustatyta tvarka.

Sprendžiant ginčą dėl draudimo išmokos pagrindu atlygintinų išlaidų, būtina patikrinti, ar jos atitinka minėtus požymius.

Nagrinėjamu atveju draudikas neginčija pareigos atlyginti pareiškėjos patirtas pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidas, taip pat geranoriškai sutinka su pakaitinės transporto priemonės nuomos trukme, tačiau nesutinka su atlygintinų nuomos išlaidų dydžiu. Draudikas remiasi TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta nuostata, kad draudikas moka nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos žalos dydžio išmoką ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos atlyginimo. Draudiko teigimu, pareiškėjos prašoma atlyginti 60 EUR (su PVM) pakaitinės transporto priemonės nuomos kaina už parą prieštarauja protingumo ir būtinumo principams bei neatitinka rinkoje vyraujančios vidutinės pareiškėjos poreikius atitinkančių specifikacijų automobilių nuomos kainos, todėl yra nepagrįsta ir atlygintina tik iš dalies. Anot draudiko, pareiškėjos pasirinktas automobilis priskirtinas

¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-189/2012.

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. kovo 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3- 479/2002.

prabangių automobilių klasei, o draudikas privalo kompensuoti tik protingas išlaidas. Draudikas atsakyme į pareiškėjos pretenziją siūlė pareiškėjai nuomotis „TOYOTA RAV4“, „KIA SPORTAGE“ arba „ŠKODA SUPERB“ automobilius, kurių nuomos kainos vidurkis panašiam nuomos laikotarpiui parai yra mažesnis nei 29 EUR ir automobiliai atitinka pareiškėjos poreikius, t. y. draudikas vertino didesnio tūrio (įskaitant bagažinę dėl gyvūno) ir aukščio automobilius, tačiau ne prabangios klasės.

Pareiškėja nurodo, kad draudiko pateikta rinkos analizė yra netiksli ir klaidinanti. Pareiškėjos teigimu, pateiktame automobilių nuomos paslaugų teikėjų kainyne matyti, kad jos automobilio klasės nuomos kaina už parą yra žymiai didesnė nei draudiko siūloma kompensacija. Pareiškėjos teigimu, už draudiko siūlomą pakaitinės transporto priemonės nuomos sumą nebuvo įmanoma greitai rasti lygiavertės klasės ir dydžio automobilio. Kadangi šeima turi tik vieną automobilį, kuriuo kasdien vežami 4–5 žmonės ir šuo, automobilio dydis yra labai svarbus. Pareiškėja pabrėžia, kad turėjo nedaug laiko ieškoti ir rado pasiūlymą, kuris atitiko šeimos poreikius, o mokėta nuomos kaina yra vidutinė rinkoje. Pareiškėja taip pat pažymėjo, kad pasirinko nuomotis žemesnės klasės automobilį, nes greitai rasti nuomos punktuose laisvo, jos poreikius atitinkančio tos pačios klasės ir dydžio automobilio nepavyko.

Lietuvos banko parengtoje Pakaitinės transporto priemonės suteikimo praktikos TPVCAPD atveju apžvalgoje³ (toliau – Apžvalga) laikomasi pozicijos, kad įprastu atveju pakaitinė transporto priemonė turi atitikti tas pačias charakteristikas kaip ir apgadinta transporto priemonė. Specifinių transporto priemonių (pavyzdžiui, mikroautobuso, visureigio, premium klasės automobilio) savininkai įprastai turi pagrįsti būtinybę nuomotis analogišką transporto priemonę. Spręsdami pakaitinės transporto priemonės nuomos kainos klausimą, draudikai atsižvelgia į vidutinę transporto priemonės paros nuomos kainą rinkoje arba savo partnerių taikomus įkainius.

Draudikas Lietuvos bankui pateikė rinkos analizę, kurioje nurodyti skirtingų tiekėjų nuomos pasiūlymai. Iš draudiko pateiktų skirtingų tiekėjų nuomos pasiūlymų matyti, kad draudiko nurodomą „TOYOTA RAV4“ automobilį ilgesniam nei 30 parų laikotarpiui išsinuomoti galima už 28 EUR (su PVM) paros kainą, „KIA SPORTAGE“ automobilį ilgesniam nei 30 parų laikotarpiui išsinuomoti galima už 24 EUR (su PVM) paros kainą, „ŠKODA SUPERB“ automobilį ilgesniam nei 30 parų laikotarpiui išsinuomoti galima už 36 EUR (su PVM) paros kainą. Atkreiptinas dėmesys, kad, apibendrinus šių draudiko išskirtų automobilių specifikacijas, galima daryti išvadą, jog „ŠKODA SUPERB“ ir „TOYOTA RAV4“ yra didesnės bagažinės talpos nei „BMW 520D XDRIVE“ (pareiškėjai priklausantis automobilis) ir yra panašios talpos kaip „BMW X3“ (pareiškėjos nuomotas automobilis kaip pakaitinė transporto priemonė). Visuose nurodytuose automobiliuose telpa 5 keleiviai, todėl šiuo aspektu automobiliai nesiskiria. Be kita ko, priešingai, nei teigia pareiškėja, „BMW X3“, kaip ir „BMW 520D XDRIVE“, yra priskiriamas prabangių automobilių klasei. Papildomai pažymėtina, kad draudikas pateikė ir daugiau nuorodų į automobilių nuomos pasiūlymus, kuriuose siūlomų panašių specifikacijų automobilių nuomos kaina ilgesniam nei 30 parų laikotarpiui neviršija 35 EUR už parą.

Pažymėtina, kad apeliacinės instancijos teismas yra vertinęs aplinkybes, kai ieškovo patirtos nuomos išlaidos už analogišką, kaip ir sugadintas eismo įvykio metu, automobilį buvo per didelės ir neprotingos. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad kai nukentėjęs asmuo su reikalavimu atlyginti žalą kreipiasi į draudiką, tai tarp jo ir draudiko susiklosto draudimo teisiniai santykiai, kuriems taikytini draudimo sutarties ir draudimo teisinius santykius reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai. Draudimo teisinius santykius reglamentuojantys teisės aktai nenustato draudiko pareigos kompensuoti nukentėjusiam asmeniui analogiškos pakaitinės transporto priemonės nuomos mokesčio išlaidas, todėl žalos administravimo ir draudžiamojo tyrimo metu tiek nukentėjęs asmuo, tiek draudikas yra saistomi tarpusavio prievolių, kurių įgyvendinimas grindžiamas sutarties šalių tarpusavio bendradarbiavimu, siekiant kuo ekonomiškiau ir efektyviau nustatyti draudimo išmokai išmokėti ir jos dydžiui nustatyti reikšmingas aplinkybes. Vadinasi, žalos administravimo ir draudžiamojo tyrimo metu šalys turi laikytis CK 6.38 straipsnio 3 dalies ir 6.200 straipsnio 3 dalies reikalavimų, t. y. atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau kitai šaliai būdu ir, vykdant prievolę, bendradarbiauti su kita šalimi.⁴

Nagrinėjamu atveju nustatyta, jog pareiškėja pakaitinę transporto priemonę nuomojosi nuo 2024 m. vasario 18 d. iki 2024 m. balandžio 12 d. Tiek pareiškėja kreipimėsi, tiek draudikas

³ Pakaitinės transporto priemonės suteikimo praktikos TPVCAPD atveju apžvalga https://www.lb.lt/uploads/publications/docs/24389_25698ffc9d54a266e44c358c8eaaa931.pdf.

⁴ Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2020 m. birželio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-886-567/2020.

atsiliepime į kreipimąsi nurodė, kad draudikas apie tai, kad pareiškėja nuomojasi pakaitinę transporto priemonę, sužinojo tik 2024 m. balandžio 22 d. Draudikas pažymėjo, kad, siekdamas taikiai išspręsti susidariusią situaciją, sutiko kompensuoti pakaitinės transporto priemonės išlaidas už visą nuomos laikotarpį – 54 dienas, nors automobilio remontas faktiškai (pagal sugadinimus) turėjo trukti trumpiau, o pareiškėja nei pakaitinės transporto priemonės nuomos kainos, nei laikotarpio su draudiku nederino.

Sutiktina su draudiko teiginiu, kad pareiškėjos nuomotas automobilis „BMW X3“ yra priskiriamas prabangių automobilių klasei, todėl Lietuvos banko nuomone, gali būti prilygintas Apžvalgoje nurodytai „specifinei transporto priemonei“ ir pareiškėja turėjo pagrįsti būtinybę nuomotis analogiškos klasės transporto priemonę. Pareiškėja nei Lietuvos bankui, nei draudikui nepateikė jokių objektyvių duomenų, kurių pagrindu būtų galima nustatyti, kad pareiškėjai buvo būtinas prabangios klasės automobilis, todėl galima daryti išvadą, kad pareiškėja nepagrindė poreikio nuomotis būtent tokios pačios, prabangių automobilių klasei priskiriamos pakaitinės transporto priemonės. Sutiktina ir su draudiko vertinimu, kad automobiliai, pagal kurių rinkos nuomos kainas draudikas nustatė atlygintinas pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidas, visiškai atitinka pareiškėjos poreikius.

Lietuvos banko vertinimu, draudiko pateikti duomenys pagrindžia aplinkybę, kad pareiškėjos pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidų dydis neatitinka visų kasacinio teismo praktikoje suformuluotų požymių – pareiškėja nepagrindė būtinybės nuomotis prabangių automobilių klasei priskiriamos transporto priemonės, taip pat nepaneigė fakto, kad panašios specifikacijos ir jos poreikius atitinkančią pakaitinę transporto priemonę galėjo išsinuomoti už mažesnę kainą.

Atsižvelgiant į teisės aktuose nustatytą reglamentavimą ir teismų praktiką, konstatuotina, kad draudiko sprendimas tik iš dalies atlyginti pareiškėjai jos patirtas pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidas atitinka transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo reguliavimą ir yra pagrįstas, o pareiškėjos reikalavimas laikytinas nepagrįstu ir atmestinu.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis